

## TEMA 20. EVHARISTIJA (2)

### 1. DARITVENA RAZSEŽNOST SVETE MAŠE

#### 1.1. V kakšnem smislu je sveta maša daritev?

Sвета maša je *daritev* v njej lastnem in posebnem smislu, je "nova" glede na daritve naravnih religij in daritvenih obredov stare zaveze: je *daritev*, ker sveta maša v sedanjem trenutku cerkvene liturgije ponavzočuje (t.j. povzroči, da postane navzoča) edina daritev našega odrešenja, ker je njen spomin (memoriale) in ker naklanja njen sad (prim. *Katekizem*, 1362-1367).

Vsakokrat ko Cerkev obhaja evharistijo, je poklicana, da sprejme dar, ki ji ga Kristus ponuja, torej da postane deležna pri daritvi svojega Gospoda, tako da se skupaj z Njim izroči Očetu za zveličanje sveta. Zato lahko rečemo, da je sveta maša daritev Kristusa in Cerkve.

Oglejmo si podrobneje ta dva vidika evharistične skrivnosti.

#### 1.2. Evharistija, zakramentalna navzočnost Kristusove odrešenijske daritve

Kot smo pravkar povedali, je sveta maša prava in resnična daritev zaradi svoje neposredne povezave — zakramentalne istovetnosti — z edino, popolno in dokončno daritvijo na križu.<sup>1</sup> To vez je vzpostavil Jezus Kristus pri zadnji večerji, ko je apostolom pod podobama kruha in vina izročil *svoje darovano telo in svojo kri, prelito v odpuščanje grehov*, ter na ta način vnaprej z obredom izvršil to, kar se je zgodovinsko gledano zgodilo malo kasneje na Golgoti. Od takrat Cerkev z močjo in pod vodstvom Svetega Duha nenehno izpolnjuje zapoved obnavljanja, ki jo je Jezus dal svojim učencem: »To delajte v moj spomin« (Lk 22,19; 1 Kor 11,24-25). Na ta način "oznanja" (z besedo in z zakramentom ponavzočuje) "Gospodovo smrt" (se pravi njegovo daritev: prim. Ef 5,2; Heb 9,26), "dokler On ne pride" (torej tudi njegovo vstajenje in vnebohod) (prim. 1 Kor 11,26).

To oznanilo, to zakramentalno razglášanje Gospodove velikonočne skrivnosti, ima posebno učinkovitost, kajti Kristusova zveličavna daritev se ne ponavzočuje samo *in signo* ali

---

<sup>1</sup> *Katekizem katoliške Cerkve* pravi: »Kristusova daritev in evharistična daritev sta ena sama daritev« (*Katekizem*, 1367).

*in figura* (ne samo kot podoba), temveč postane resnično navzoča: prisotna postane njegova oseba in zveličavni dogodek, katerega spomin se obuja. *Katekizem katoliške Cerkve* se takole izraža: »Evharistija je spomin (memoriale) na Kristusovo veliko noč (pasho), ponavzočenje (aktualizacija) in zakramentalno darovanje njegove enkratne daritve v bogoslužju Cerkve, ki je njegovo telo« (*Katekizem*, 1362).

Ko Cerkev obhaja evharistijo postane torej po posvetitvi kruha in vina v Kristusovo telo in kri navzoča ista žrtev kot na Golgoti, ki je sedaj poveljučana; isti Duhovnik, Jezus Kristus; isto dejanje žrtvene izročitve (izvirne izročitve na križu), ki je neločljivo povezano s Kristusovo zakramentalno navzočnostjo; izročitve, ki je vedno dejanska v vstalem in povelčkanem Kristusu.<sup>2</sup> Spremeni se samo zunanji izraz te izročitve: na Kalvariji se to zgodi s trpljenjem in smrtjo na križu; pri maši pa preko spomina-zakramenta, preko dvojne posvetitve kruha in vina v okviru evharistične molitve (kar je zakramentalna podoba žrtvovanja na križu).<sup>3</sup>

Skratka, zadnja večerja, daritev na Kalvariji in evharistija so tesno povezane: zadnja večerja je bila zakramentalna anticipacija daritve na križu; evharistija, ki jo je takrat postavil Jezus Kristus, ovekoveči (ponavzočuje) skozi čas Gospodovo enkratno zveličavno daritev, kjer se zakramentalno obhaja, da bi vsi ljudje vseh časov mogli stopiti v stik s Kristusom in sprejeti odrešenje, ki ga On ponuja vsemu človeštvu.<sup>4</sup>

### 1.3. Evharistija, daritev Kristusa in Cerkve

Sveta maša je daritev Kristusa in Cerkve, ker je slednja vsakič, ko se obhaja evharistična skrivnost, udeležena pri Gospodovi daritvi ter vstopa v občestvo z Njim — po svoji daritveni izročitvi Očetu — in z dobrinami odrešenja, ki nam jih je On pridobil. Vsa Cerkev daruje in je

---

<sup>2</sup> V tej smeri pravi *Katekizem katoliške Cerkve*: »V liturgiji Cerkve Kristus naznačuje in uresničuje (realizira) v prvi vrsti svojo velikonočno skrivnost. V svojem zemeljskem življenju je Jezus z učenjem oznanjal in z dejanji vnaprej izvrševal svojo velikonočno skrivnost. Ko je prišla njegova ura (prim. Jn 13,1; 17,1), je Jezus preživel edinstveni dogodek zgodovine, ki ne bo nikoli minil: umrl je, bil je pokopan, vstal je od mrtvih in sédel na Očetovo desnico "enkrat za vselej" (*Rim* 6,10; *Heb* 7,27; 9,12). Gre za realen (stvaren) dogodek, ki se je zgodil v naši zgodovini, a je edinstven: vsi drugi dogodki v zgodovini se zgodijo enkrat, nato preminejo, pogoltneji v preteklost. Nasprotno pa Kristusova velikonočna skrivnost ne more ostati samo v preteklosti, ker je Kristus s svojo smrtjo uničil smrt in ker je vse tisto, kar Kristus je, ter vse, kar je storil in pretrpel za vse ljudi, deležno božje večnosti in zaobjema vse čase ter je navzoče vsem časom. Dogodek križa in vstajenja ostaja in vse priteguje k življenju« (*Katekizem*, 1085).

<sup>3</sup> Zakramentalno znamenje evharistije ne povzroči na novo, ne uresniči, niti ne stori, da bi se znova zgodilo to, kar se ponavzočuje (ne povzroči, da bi se znova zgodila krvava daritev na križu, kajti Kristus je vstal in »smrt nad njim nima več oblasti« (*Rim* 6,9), pa tudi ne doda Kristusu ničesar, česar ne bi imel že v polnosti in dokončno: ne zahteva novih dejanj žrtvovanja in daritvene izročitve povelčkanega Kristusa). V evharistiji preprosto postane navzoče nekaj, kar že prej obstaja: Kristusova oseba — učlovečena Beseda, ki je bila križana in je vstala —, v Njem pa daritveno dejanje našega odrešenja. Znamenje mu doda le nov način navzočnosti, zakramentalne navzočnosti, ter, kot bomo videli v nadaljevanju, omogoča udeležnost Cerkve pri Gospodovi daritvi.

<sup>4</sup> V zvezi s tem pravi drugi vatikanski koncil: »Vsakokrat, ko se na oltarju obhaja kalvarijska daritev, s katero je "bilo darovano naše velikonočno jagnje, Kristus" (*1 Kor* 5,7), se izvršuje delo našega odrešenja« (Konst. *Lumen gentium*, 3).

darovana Očetu v Kristusu po Svetem Duhu. Tako pravi živo izročilo Cerkve v liturgičnih besedilih in v učenju cerkvenih očetov ter učiteljstva.<sup>5</sup> Temelj tega nauka je v edinosti in sodelovanju med Kristusom in udi njegovega telesa, kot jasno uči drugi vatikanski koncil: »Resnično si Kristus pri tako velikem delu, s katerim se daje Bogu popolna čast in se ljudje posvečujejo, vedno pridružuje Cerkev, svojo preljubljeno nevesto.«<sup>6</sup>

### ***Cerkev daruje skupaj s Kristusom***

Deležnost Cerkve – hierarhično strukturiranega božjega ljudstva – pri darovanju evharistične daritve je upravičena z Jezusovo zapovedjo: »To delajte v moj spomin,« in se odseva v liturgičnem obrazcu »*memores ... offerimus ... [tibi Pater] ... gratias agentes ... hoc sacrificium*«, ki se je pogosto uporabljal v evharističnih molitvah zgodnje Cerkve<sup>7</sup> in je prav tako prisoten v sedanjih evharističnih molitvah.<sup>8</sup>

Kot je izpričano v besedilih evharističnega bogoslužja, verniki niso zgolj gledalci nekega bogočastnega dejanja, ki ga izvaja duhovnik mašnik; vsi verniki morejo in morajo sodelovati pri evharistični daritvi, ker so bili po krstu včlenjeni v Kristusa in so »izvoljeni rod, kraljevsko duhovništvo, svet narod, ljudstvo za božjo last« (1 *Pet* 2,9); torej pripadajo novemu božjemu ljudstvu v Kristusu, ki ga On sam še naprej zbira okrog sebe, da bi na vseh krajih njegovemu imenu darovalo čisto daritev (prim. *Mal* 1,10-11). Darujejo mu ne le duhovno češčenje z izročanjem svojih dejanj in vsega svojega življenja, temveč tudi čisto, sveto in brezmadežno Žrtev – v Kristusu in s Kristusom. Vse to je zaobseženo v izvrševanju skupnega duhovništva vernikov pri evharistiji.

Daritev Cerkve in Kristusova daritev ne potekata druga ob drugi, ampak sta istovetni. Verniki ne darujejo druge daritve od Kristusove, kajti ko se zedinijo z Njim, se darovanje Cerkve včleni v njegovo, tako da daritev Cerkve postane Kristusova daritev. In On, Jezus Kristus, je tisti, ki daruje duhovno daritev vernikov, ki je včlenjena v njegovo. Odnosa med tema dvema vidikoma ne moremo označiti kot jukstapozicijo, temveč kot navzočnost enega v drugem.

### ***Cerkev se daruje s Kristusom***

Cerkev v edinosti s Kristusom ne le daruje evharistično daritev, temveč je darovana v Njem, kajti kot Telo in Nevesta je neločljivo zedinjena s svojo Glavo in s svojim Ženinom.

Nauk cerkvenih očetov glede tega je zelo jasen. Pri sv. Ciprijanu je *darovana Cerkev* (nevidna daritev vernikov) ponazorjena z liturgičnim darovanjem kruha in vina,

---

<sup>5</sup> Prim. *Katekizem*, 1368-1370.

<sup>6</sup> II. VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Sacrosanctum Concilium*, 7.

<sup>7</sup> Prim. Evharistična molitev apostolskega izročila sv. Hipolita; *Anafora Addai in Mari*; *Anafora sv. Marka*.

<sup>8</sup> Prim. RIMSKI MISAL, Prva evharistična molitev (*Unde et memores in Supra quae*); Tretja evharistična molitev (*Memores igitur; Respice, quaesumus in Ipse nos tibi*); podobne izraze najdemo v drugi in četrti evharistični molitvi.

pomešanega z nekaj kapljicami vode, kot prvina oltarne daritve.<sup>9</sup> Sveti Avguštin pravi, da se pri oltarni daritvi vsa Cerkev daruje skupaj s svojim Gospodom in da je to razvidno v samem obhajanju zakramenta: »Ta v polnosti odrešena država, se pravi zbor in družba svetih, se daruje Bogu kot vesoljna daritev po vélikem Duhovniku, ki se je pod podobo hlapca daroval za nas pri svojem trpljenju, da bi iz nas napravil telo, ki pripada tej Glavi ... Takšna je daritev kristjanov: "Čeprav nas je več, [smo] eno telo v Kristusu" (*Rim* 12,5). Cerkev to skrivnost obhaja v oltarnem zakramentu, ki ga verniki dobro poznajo in v katerem se pokaže, da v tem, kar ona daruje, izroča sólo sebe.«<sup>10</sup> Za sv. Gregorja Velikega je evharistično slavlje spodbuda, da bi posnemali Gospodov zgled in izročali svoje življenje Očetu, kakor je storil Jezus; na ta način bo k nam prišlo odrešenje, ki izhaja iz Gospodovega križa: »Kadar obhajamo to evharistično daritev, se moramo izročiti Bogu s skesanim srcem, kajti tisti, ki obhajamo skrivnost Gospodovega trpljenja, moramo posnemati to, kar delamo. In potem bo na naše mesto pred Bogom stopila žrtev, če postanemo žrtve mi sami.«<sup>11</sup>

Tudi evharistična liturgija sama znova in znova izraža sodelovanje Cerkve pri Kristusovi daritvi po delovanju Svetega Duha: »Ozri se na daritev svoje Cerkve in glej v njej Jagnje, ki ti je bilo darovano v spravo. Napolni nas s Svetim Duhom, da bomo eno telo in en duh v Kristusu, ko se hranimo z njegovim telesom in njegovo krvjo. On naj nas spopolni za večno daritev tebi ...«<sup>12</sup> Na podoben način prosimo v četrti evharistični molitvi: »Ozri se na darovano Jagnje, ki si ga svoji Cerkvi sam pripravil. Vse, ki bodo deležni istega kruha in keliha, naj Sveti Duh združi v eno telo, da postanejo živa daritev v Kristusu, v hvalo tvojemu veličastvu.«

Sodelovanje vernikov je predvsem v tem, da se notranje zedinijo s Kristusovo daritvijo, ki po službi duhovnika postane navzoča na oltarju. Nikakor ne moremo reči, da verniki "somašujejo" z duhovnikom,<sup>13</sup> kajti samo on vrši službo *in persona Christi Capitis*. Pač pa so udeleženi v obhajanju daritve po skupnem duhovništvu, ki so ga prejeli pri krstu. To notranje sodelovanje se mora odražati v sodelovanju navzven: pri obhajilu (h kateremu pristopajo v stanju milosti), v odgovorih in v molitvah, ki jih verniki molijo skupaj z duhovnikom; v držbi telesa; včasih pa tudi z opravljanjem nekaterih delov obredja, kot je branje berila in prošenj za vse potrebe.

Kar zadeva sedanje učiteljstvo, je tukaj dovolj, da navedemo te besede iz *Katekizma katoliške Cerkve*: »Evharistija je tudi daritev Cerkve. Cerkev, ki je Kristusovo telo, je udeležena pri darovanju svoje glave. Skupaj s Kristusom — Glavo je darovana v vsej celoti tudi ona sama. Zedinja se z njegovo priprošnjo (posredovanjem) pri Očetu za vse ljudi. V evharistiji postane Kristusova daritev tudi daritev udov njegovega telesa. Življenje vernikov, njihovo povečevanje, njihovo trpljenje, njihova molitev, njihovo delo — vse to je zedinjeno s

---

<sup>9</sup> Prim. SV. CIPRIJAN, *Ep.* 63,13: CSEL 3,71.

<sup>10</sup> SV. AVGUŠTIN, *De civ. Dei*, 10,6: CCL 47,279.

<sup>11</sup> SV. GREGOR VELIKI, *Dialog.*, 4,61,1: SChr 265,202.

<sup>12</sup> RIMSKI MISAL, Tretja evharistična molitev: *Respice, quaesumus in Ipse nos tibi*.

<sup>13</sup> Prim. Plj XII., Okrožnica *Mediator Dei*: DS 3850; KONGREGACIJA ZA BOGOSLUŽJE IN DISCIPLINO ZAKRAMENTOV, Navodilo *Redemptionis Sacramentum*, 42.

Kristusovim hvaljenjem, trpljenjem, molitvijo in delom ter z njegovim popolnim darovanjem in dobi tako novo vrednost. Kristusova daritev, navzoča na oltarju, daje vsem rodovom kristjanov možnost, da se zedinjajo z njegovim darovanjem« (*Katekizem*, 1368).

Zgoraj opisani nauk je temeljnega pomena za krščansko življenje. Vsi verniki so poklicani k sodelovanju pri sveti maši, tako da udejanjajo svoje kraljevo duhovništvo, se pravi z namenom, da svoje življenje brez madeža greha izročajo Očetu, s Kristusom, brezmadežno Žrtvijo, v duhovno-eksistencialni daritvi, tako da mu v sinovski ljubezni in hvaležnosti vračajo vse, kar so od Njega prejeli. Na ta način bo božja ljubezen – tok trinitarične ljubezni, ki deluje pri obhajanju evharistije – preoblikovala njihovo celotno življenje.

Verniki si morajo prizadevati, da bo sveta maša resnično *središče in korenina njihovega notranjega življenja*,<sup>14</sup> tako da k njej usmerjajo ves svoj dan, delo in vsa svoja dejanja. To je eden od poglobitvenih izrazov "duhovniške duše". V tej smeri nas sv. Jožefmarija spodbuja: »Boj se, da bi sveta oltarna daritev postala središče in korenina tvojega notranjega življenja, tako da se bo ves dan spremenil v dejanje bogočastja – v nadaljevanje maše, katere si se udeležil, in v pripravo na naslednjo –, ki bo prekipovalo v molitvenih vzdihih, v obiskih Najsvetejšega, v izročanju tvojega poklicnega dela in družinskega življenja ...«<sup>15</sup>

Maše brez udeležbe ljudstva imajo ravno tako javen in družben značaj. Njihov učinek doseže vse kraje in čase. Zaradi tega je zelo primerno, da duhovniki mašujejo vsak dan, tudi kadar sodelovanje vernikov ni mogoče.<sup>16</sup>

## 2. CILJI IN SADOVI SVETE MAŠE

Sвета maša, kolikor je ponovno ponavzočenje Kristusove daritve na zakramentalen način, ima iste *cilje* kot daritev na križu.<sup>17</sup> Ti cilji so: častilni cilj (hvaljenje in adoracija Boga Očeta po Sinu v Svetem Duhu); evharistični cilj (zahvaljevanje Bogu za dar stvarjenja in odrešenja); zadoščevalni cilj (zadostiti Bogu za naše grehe); ter prosilni cilj (prošnja Bogu za njegove darove in milosti). To se izraža v različnih molitvah, ki so del liturgičnega obreda evharistije, še zlasti v slavi, v veri, v delih hvalospeva in evharistične molitve, v očenašu ter v molitvah, ki so lastne vsaki maši: glavna prošnja, molitev nad darovi, molitev po obhajilu.

---

<sup>14</sup> Prim. SV. JOŽEFMARIJA, *Jezus prihaja mimo*, 87.

<sup>15</sup> SV. JOŽEFMARIJA, *Kovačnica*, 69.

<sup>16</sup> Prim. TRIDENTINSKI KONCIL, *Nauk o presveti mašni daritvi*, pog. 6: DS 1747; II. VATIKANSKI KONCIL, *Odlok Presbyterorum Ordinis*, 13; SV. JANEZ PAVEL II., *Enc. Ecclesia de Eucharistia*, 31; BENEDIKT XVI., *Apost. spod. Sacramentum caritatis*, 80.

<sup>17</sup> To sovpadanje ciljev ne temelji zgolj na namenu Cerkve, ki obhaja mašo, ampak predvsem na zakramentalni navzočnosti Jezusa Kristusa samega: v Njem je še vedno aktualen in dejaven cilj, zaradi katerega je izročil svoje življenje Očetu (prim. *Rim* 8,34; *Heb* 7,25).

*Sadovi* svete maše so učinki, ki jih zveličavna moč križa, navzoča v evharistični daritvi, vzbuja v ljudeh, kadar jo le-ti svobodno sprejmejo z vero, upanjem in ljubeznijo do Odrešenika. Ti sadovi prinašajo rast v posvečujoči milosti in tesnejšo življenjsko oblikovanost po Kristusu, na način, ki nam ga nudi evharistija.

Takšni sadovi svetosti niso na enak način dodeljeni vsem, ki sodelujejo pri evharistični daritvi; temveč bodo večji ali manjši glede na včlenjenost vsakega posameznika v liturgično slavo ter glede na njegovo vero in pobožnost. Zato so na različne načine deležni sadov svete maše: celotna Cerkev; duhovnik, ki mašuje, in tisti, ki se skupaj z njim zberejo pri evharistični daritvi; tisti, ki se brez udeležbe pri sveti maši duhovno zedinijo z duhovnikom, ki mašuje; ter tisti, za katere se maša nameni, ki so lahko živi ali pokojni.<sup>18</sup>

Kadar duhovnik prejme prošnjo, da bi namenil sadove svete maše za nek namen, ima resno obveznost, da to stori.<sup>19</sup>

Ángel García Ibáñez

## ***Osnovna literatura***

*Katekizem katoliške Cerkve*, 1356-1372.

SV. JANEZ PAVEL II., Okr. *Ecclesia de Eucharistia*, 17. 4. 2003, 11-20.

BENEDIKT XVI., Apost. spod. *Sacramentum caritatis*, 22. 2. 2007, 6-15; 34-65.

KONGREGACIJA ZA BOGOSLUŽJE IN DISCIPLINO ZAKRAMENTOV, Navodilo *Redemptionis Sacramentum*, 25. 3. 2004, 48-79.

## ***Priporočeno branje***

SV. JOŽEFMARIJA, Pridiga *Evharistija, skrivnost vere in ljubezni*, v *Jezus prihaja mimo*, 83-94.

J. RATZINGER, *Bog nam je blizu: evharistija: središče življenja*, Družina, Ljubljana 2005.

Copyright © [www.si.opusdei.org](http://www.si.opusdei.org)

---

<sup>18</sup> Namen maše, o katerem govorimo — gre za posebno molitev za posredovanje —, ne pomeni nikakršnega avtomatizma odrešenja; ti verniki niso deležni milosti na “mehaničen” način, ampak glede na njihovo zedinjenost z Bogom po veri, upanju in ljubezni.

<sup>19</sup> Prim. ZCP, kan. 945-958. S tem posebnim namenom mašnik ne izključi iz milosti svete daritve preostalih članov Cerkve in tudi ne celotnega človeštva; temveč enostavno vključi nekatere vernike na poseben način.